

Tema 8. Explica les característiques més importants de la producció poètica de SALVADOR ESPRIU.

Poeta català nascut el 1913 de família benestant que passà bona part de la seua joventut a Arenys de Mar i a Barcelona, on morí el 1985. Estudià dret i història antiga (especialitzat en egiptologia). Com a escriptor, es donà a conèixer molt jove amb narracions però la major part de la seua obra és de la postguerra i abasta la poesia i el teatre.

El seu caràcter reservat es veurà accentuat per uns fets com ara la mort d'un amic, el poeta mallorquí Rosselló-Porcel el 1938, la del seu pare l'any següent i la desfeta de la guerra. Aquests esdeveniments marcaran la vida del poeta, amb una autorreclusió que posteriorment s'interpretà com com un testimoni èticopolític de disconformitat i protesta. Així doncs, temàticament, la seua poesia té tendència al to elegíac i a la reconstrucció d'un món perdut (el personal de la joventut i el col·lectiu).

Les característiques més rellevants de la poesia d'aquest autor són:

- Combina **diversitat de tendències i tons**

1.- **ELEGÍACA-LÍRICA** als anys 50, vinculada al simbolisme i determinada per l'impacte de la biografia personal i la preocupació existencial. Destaquen ací les obres:

Cementeri de Sinera (1946) són 30 poemes sobre Arenys (Sinera al revés) com a univers d'infantesa destruït per la guerra. Hi evoca els seus morts.

Cançons d'Ariadna (1949) és una sàtira de la realitat amb el tema de la mort.

Les hores (1952) hi apareixen els difunts pròxims (sa mare, poetes coneguts).

Mrs. Death (1952) el món s'hi presenta com un teatre de titelles (homes) amb una concepció barroca de la vida (desencís, crisi existencial). La poesia i la paraula suposen la redenció de l'home.

El final del laberint (1955) on reflexiona sobre la mort i dóna als elements (aigua, terra, foc) una funció simbòlica.

2.- **CIVIL** de to didàctic i èpic, més referencial i directa que l'anterior. Està determinada per l'experiència de la guerra i la preocupació pel país. Les obres més destacades d'aquesta tendència són:

La pell de brau (1960) dedicat a Carles Riba. És el llibre amb més ressò. Són 54 poemes on moralitza sobre la tragèdia de Sepharad (nom hebreu per designar la Península Ibèrica), per la guerra entre germans. Creu en l'enteniment entre els pobles hispànics, basat en el respecte a la diversitat. Hi és significatiu l'ús d'íctic de la 1a persona amb valor de plural col·lectiu. L'obra fou llegida als anys 60 dins el corrent de realisme social del moment en clau patriòtica i de consciència moral.

Llibre de Sinera (1963) on reprén el tema inicial amb una esperança nova.

- El treball d'Espriu està marcat per un **gran bagatge cultural**, amb una rica herència del simbolisme i de la cultura bíblica, grega, egípcia, i de tradició jueva. Crea mites i símbols amb tots aquests elements.

- Domini de la llengua i **afany de perfecció** amb revisions constants de l'obra.

El cantant Raimon musicà alguns poemes d'Espriu a "Cançons de la roda del temps". En "Assaig de càntic en el temple"- el poema més conegut dins aquest treball- el poeta expressa un enorme amor a la pàtria, tot identificant els defectes personals i els col·lectius. Aquestes cançons i alguna adaptació teatral obriren al públic la figura d'Espriu, que acabà aconseguint un gran prestigi literari, intel·lectual i cívic. Així, fou proposat per al Nobel de literatura i és Premi d'Honor de les Lletres Catalanes.

SELECCIÓ DE POEMES de Salvador Espriu

CEMENTERI DE SINERA

Quina petita pàtria
encercla el cementeri!
Aquesta mar, Sinera,
turons de pins i vinya
pols de rials. No estimo
res més, excepte l'ombra
viatgera d'un núvol.
El lent record
dels dies
que són passats per sempre

ASSAIGDE CÀNTIC EN EL TEMPLE

Oh, que cansatestic de la meva
covarda, vella, tan salvatge terra,
i com m'agradaria allunyar-me'n
nord enllà,
on diuen que la gent és neta
i noble, culta, rica, lliure
desvetllada i feliç!
(..)
Però no he de seguir mai el meu somni
i em quedaré aquí fins a la mort.
Car sóc també molt covard i salvatge
i estimo a més amb un
desesperat dolor
aquesta meva pobra,
bruta, trista, dissortada terra.

ADVERS AL VENT

No preguntis si penso
encara en els vells dies
dels senyors, si recordo
com lentament morien
els jardins, les paraules.
He perdut. Ai, caiguda
de l'allunyat per l'intim
camí que només porta
on ja no sóc, designi
d'oblidar hores, núvols,
el meu nom de naufragi!
Vençudíssim, sentint-me
advers al vent, segura
presa del mar, no vulguis
saber si penso encara
en la llum dels vells dies.

ORACIO EN LA TEVA MORT

Quan roures enyorosos
de verds marins comencen
crepusculars missatges,
volent-te foc, demano
nova claror, que siguis,
davant altars on cremen
ardents silencis d'ales,
encès cristall, més flama,
llum de cançó senzilla.

LA PELL DE BRAU

XXX

Diversos són els homes i diverses les parles,
i han convingut molts noms a un sol amor.
La vella i fràgil plata esdevé tarda
parada en la claror damunt els camps.
La terra, amb paranyes de mil fines orelles,
ha captivat els ocells de les cançons de l'aire.
Sí, comprén-la i fes-la teva, també,
des de les oliveres,
l'alta i senzilla veritat de la presa veu del vent:
"Diverses són les parles i diversos els homes,
i convindran molts noms a un sol amor"

XXXVIII

No convé que diguem el nom
del qui ens pensa enllà de la nostra por.
Si topem a les palpentes
amb aquest estrany cec,
on sinó en el buit i en el no-res
fonamentarem la nostra vida?
Provarem d'alçar en la sorra
el palau perillós dels nostres somnis
i aprendrem aquesta lliçó humil
al llarg de tot el temps del cansament,
car sols així som lliures de combatre
per l'última victòria damunt l'esglai.
Escolta, Sepharad: els homes no poden ser
si no són lliures. (...)
I cridi la veu de tot el poble: "Amén".

XLVI De vegades és necessari i forçós / que un home mori per un poble / però mai no ha de morir tot un poble / per un home sol: / recorda sempre això, Sepharad. / Fes que siguin segurs els ponts de diàleg / (..)Que Sepharad visqui eternament / en l'ordre i en la pau, en el treball / en la difícil i merescuda llibertat. (Llegir el poema complet al llibre de text, pàgina 280).